

Seznam článků a abstraktů v odborném časopise Strojírenská technologie v roce 2010

rok 2010, ročník XV, číslo 3

Optimalizace homogenizačního žíhání slitiny AlZn₅,5Mg₂,5Cu₁,5

Vajsová Viktorie, Michna Štefan
FVTM, UJEP v Ústí nad Labem

Anotace

Homogenizace je definovaná jako způsob tepelného zpracování, které pozůstává z výdrže na vysoké teplotě v blízkosti likvidu (cca 0,7 - 0,8 teploty tavení) za účelem eliminace chemické nehomogenity difúzními procesy. Při homogenizačním žíhání kontinuálně i nebo polokontinuálně odlévaných hliníkových slitin dochází k odstraňování chemické nehomogenity v rámci jednotlivých dendritických buněk (krystalové segregaci). Jedna se o difúzní proces při teplotě nejbližší teplotě likvidu daného materiálu, při kterém dochází k přechodu rozpustných intermetalických fází a eutektik do tuhého roztoku α , při čemž dochází k podstatnému potlačení krystalové segregace. Velký vliv na proces homogenizace má teplota, délka homogenizace a velikost dendritických buněk, nebo-li délka difúzních drah. Cílem tohoto článku je optimalizace procesu homogenizace z hlediska jeho délky a teploty homogenizačního žíhání na strukturu a mechanické vlastnosti slitiny AlZn₅,5Mg₂,5Cu₁,5.

Klíčová slova: Homogenizační žíhání, slitina AlZn₅,5Cu₂,5Mg₁,5, mikrotvrdość dle Vickers, krystalová segregace, EDS analýza

Vliv tlaku na strukturu slitiny hliníku AlCu₄MgTi

Nová Iva, Solfronk Pavel, Nováková Iva
Fakulta strojní, Katedra strojírenské technologie, Technická univerzita v Liberci

Anotace

Příspěvek se zabývá utvářením struktury při působení tlaku razníku na materiál. Maximální hodnoty tlak jsou od 80 do 110 [MPa]. Tlak se realizuje lisovníkem, resp. tvarovým razníkem. K tomuto účelu byl navržen a vyroben nástroj speciální konstrukce, který se upíná na hydraulický lis. Hlavním záměrem bylo sledování struktury slitiny AlCu₄MgTi, která vznikla při působení tlaku na krystalizující taveninu. Při tomto způsobu krystalizace byly vyrobeny hmotné díly tvaru komolého kužele s větší podstavou $\varnothing$ 100 x 100 mm. Současně byla sledována struktura této slitiny, která vznikla jiným mechanismem, než je zvýšený tlak, tj. gravitačním litím do pískové a kovové formy. Hlavním výsledkem působení tlaku na taveninu je jemná krystalická struktura, což představuje zjemnění dendritů, jak v povrchových, tak ve vnitřních partiích zpracovaného materiálu.

Klíčová slova: slitina AlCu₄MgTi, tlak, krystalizace, struktura

Litiny s červíkovitým grafitem – materiál pro výrobu tenkostěnných odlitků

Nová Iva, Nováková Iva, Machuta Jiří
Fakulta strojní, Katedra strojírenské technologie, Technická univerzita v Liberci

Anotace

Pro výrobu tenkostěnných odlitků má značný význam litina s červíkovitým grafitem. Doposud vyráběná tato litina byla používána pro výrobu tlustostěnných odlitků. Výroba odlitků tenkostěnných z tohoto druhu litiny je velmi komplikovaná, především z metalurgického hlediska a kvality taveniny. Tento příspěvek se zabývá metalurgií a přípravou taveniny pro výrobu tenkostěnných odlitků jednoduchého

tvary desky o různé tloušťce. Tavení bylo provedeno ve středofrekvenční peci, pro vsázku byl použit Sorel a očkovací a modifikační činidla. Byly vyhodnoceny vlastnosti odlitků s ohledem na stanovení pevnosti v tahu, tažnosti a tvrdosti. Na světelném mikroskopu byla sledována struktura odlitků s minimální tloušťkou stěny. Zjištěné informace umožňují získat komplexní pohled na metalurgickou přípravu tohoto druhu litiny s ohledem na modifikační a očkovací činidla.

Klíčová slova: litina s červíkovým grafitem, modifikace, očkování, pevnost, tažnost, tvrdost, struktura litiny.

Tvrdé soustružení a vlastnosti povrchu

Mádl Jan, Rázek Vítězslav, Koutný Václav
Ústav technologie obrábění, projektování a metrologie, Fakulta strojní ČVUT v Praze

Anotace

Přesné a tvrdé obrábění nástroji s definovanou geometrií břitu stále častěji nahrazuje některé technologie obrábění, především broušení. Kromě toho, že může být ekonomicky výhodné, dochází k vytváření většinou příznivých vlastností povrchu - povrchové plochy a povrchové vrstvy. Výsledky některých experimentů vztahujících se k výzkumu drsnosti obrobené plochy, zbytkových napětí, změn tvrdosti povrchu po přesném obrábění a opotřebení nástrojů jsou prezentovány v článku. Výzkum byl realizován na FS ČVUT v Praze.

Klíčová slova: obrábění, soustružení, zbytková napětí, drsnost povrchu, opotřebení

Aplikace sintrovaného korundu ve výrobě nářadí

Lukovics Imrich¹, Bílek Ondřej¹, Holemý Stanislav²
¹Ústav výrobního inženýrství, Fakulta technologická, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
²BEST-Business a.s., Vyškov

Anotace

Příspěvek pojednává o možnostech použití sintrovaného korundu při broušení dílů nářadí. Hodnotí vliv technologických podmínek na řezné síly při broušení, na opotřebení nástrojů a na jakost obrobených ploch za předpokladu změny koncentrace zrn sintrovaného korundu v broušicím kotouči.

Klíčová slova: Broušení, sintrovaný korund, řezné síly, jakost

Čištění převodového oleje pomocí vysokorychlostní odstředivé separace

Aleš Zdeněk, Pexa Martin
katedra jakosti a spolehlivosti strojů, ČZU v Praze
Hynek Vladislav
Alfa Laval spol. s r.o.

Anotace

Při provozu strojů a zařízení dochází v důsledku opotřebení funkčních ploch k tvorbě částic, které znečišťují jejich mazací náplně. Čistota olejů v mazacích systémech je jedním z důležitých předpokladů pro udržení provozuschopného stavu strojů a zařízení. Pro zjištění množství částic v mazacím oleji se používá řada tribotechnických metod. V případě zvýšeného množství částic v oleji je nutné olej vyčistit nebo provést jeho výměnu. Jednou z metod, která se používá pro čištění olejů je vysokorychlostní odstředivá separace. Příspěvek popisuje experiment, který byl zaměřen na čištění převodového oleje pomocí vysokorychlostní odstředivé separace.

Klíčová slova: olej, kód čistoty, vysokorychlostní odstředivá separace

Analýza vývojových brousících kotoučů na bázi mikrokrystalického korundu

Karel Kocman

Ústav výrobního inženýrství, Fakulta technologická, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Anotace

Broušení je dokončovací operace, která se vyznačuje velkou přesností, správností geometrického tvaru a zpravidla velmi dobrou jakostí povrchu. Jedním z faktorů, který je pro dosažení potřebných hodnot je správná volba a kvalita brousícího kotouče. Vývoj nových technologií v oblasti dokončování funkčních ploch je orientován na výrobu nových progresivních brousících materiálů, které zaručí zvýšení výkonů a snížení teploty kontaktu broušeného povrchu s brousícím kotoučem. Očekávaným výsledkem je zvýšení kvality broušených ploch. Jedna z možných cest řešení tohoto problému je použití vysokoporézních brousících materiálů, sintrovaných korundů. Předkládaný článek je orientován na analýzu vývojových brousících kotoučů obsahujících mikrokrystalický korund.

Klíčová slova: predikce, termodynamické děje, teplotní rozložení, broušení, Flir 2000

Rychlostní poměry při CNC obrábění rovinných křivek

Josef Chladil

Ústav nábytku, designu a bydlení, Lesnická a dřevařská fakulta, Mendelova universita v Brně

Anotace

CNC obrábění tvarových profilů je spojeno s různými tvary křivek, což znamená změny směrů, kterými se řezný nástroj pohybuje. Většina procesů řezání rovinných křivek probíhají při frézování. Tyto operace jsou složeny ze vzájemných pohybů řezného nástroje a obrobku. Relativní pohyb pak znamená složité vektorové analýzy složené z rotačního pohybu řezného nástroje a poloměru zaoblení křivek dráhy nástroje. Tento proces obrábění – frézování navíc současně zahrnuje dva základní vzájemné pohyby mezi obrobkem a nástrojem, které z hlediska smyslu pohybů jsou sousledné a nesousledné frézování. Dokonce i lineární pohyb tohoto řezného procesu zahrnuje různé rychlostní a silové poměry v různých polohách břitu řezného nástroje. CAD/CAM systémy generují pro řídicí systémy G-kódy, z nichž některé umožňují korekce rychlostních parametrů podle potřeb procesu. Nevhodně zvolené nástroje pro obrábění zakřivených ploch mohou mít za následek zhoršení jakosti obrobenej plochy a rovněž nevhodné zatížení strojního zařízení.

Klíčová slova: řezný nástroj, řezná rychlost, poloměry zaoblení, křivky, CAM

Zkoušky nástrojů Kyocera v podmínkách přerušovaného řezu

Robert Čep, Ivan Mrkvica, Adam Janásek, Josef Procházka

Katedra obrábění a montáže, FS VŠB – TU Ostrava

Karel Kouřil

Ústav strojírenské technologie, FSI VUT Brno

Anotace

U výrobců i uživatelů se v praxi používají obráběcí testy informující o podmínkách obrábění. Převážná část testů obráběcích nástrojů je zaměřena na nepřerušovaný řez (soustružení). V rámci řešení grantového projektu GAČR 101/08/P118, s názvem Zkoušky keramických řezných nástrojů při přerušovaném řezu, byl navrhnout test spolehlivosti pomocí soustružení přerušovaným řezem, které se provádí na speciálním přípravku – simulátoru přerušovaného řezu (obr. 1). Testování nástrojového materiálu v podmínkách přerušovaného řezu klade díky proměnnému mechanickému a tepelnému zatížení vysoké nároky především na houževnatost nástrojového materiálu [3]. V tomto článku byly testovány 4 typy nástrojů od firmy Kyocera na materiálu lišt 12 050.1 (C45). Kritériem byl počet rázů

do destrukce břitu, nebo dosažení limitního počtu rázů 6000, který byl stanoven na základě zkušeností řešitelů.

Klíčová slova: řezná keramika, obrábění, přerušovaný řez, testování nástrojů